

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

ЗАВДАННЯ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ
СТАТУС ОБ’ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН
В УКРАЇНІ”

Харків
2015

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Електронне видання

ЗАВДАННЯ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ
СТАТУС ОБ’ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН
В УКРАЇНІ”

(галузь знань 08 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Спеціаліст”,
спеціальність 081 “Право”)

для студентів V курсу
заочної форми навчання

Харків
2015

Завдання до практичних занять з навчальної дисципліни “Конституційно-правовий статус об’єднань громадян в Україні” (галузь знань 08 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Спеціаліст”, спеціальність 081 “Право”) для студентів V курсу заочної форми навчання / уклад.: Ю. Г. Барабаш, Т. М. Слінько, О. Г. Кушніренко. – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2015. – 12 с.

У к л а д а ч і : Ю. Г. Барабаш,
Т. М. Слінько,
О. Г. Кушніренко

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 1 від 16.02.2015 р.)*

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до навчального плану дисципліну “Конституційно-правовий статус об’єднань громадян в Україні” студенти вивчають у дев’ятому семестрі, в кінці якого складають залік.

Перед екзаменаційною сесією для студентів заочної форми навчання проводяться оглядові лекції з цієї дисципліни. Під час лекцій студенти знайомляться з основними теоретичними положеннями і проблемами курсу, отримують рекомендації щодо використання законодавчо-нормативної бази створення і діяльності об’єднань громадян, а також монографічної та іншої спеціальної літератури. Необхідні додаткові вказівки щодо нового законодавства і практики його застосування надаватимуться студентам на лекціях, а у разі необхідності – на індивідуальних консультаціях на кафедрі конституційного права України у чергового викладача та на консультаціях для академічних груп перед заліком.

У період сесії студенти зобов’язані брати участь у практичних заняттях (4 год) за тематикою, визначеною планами занять. Практичні заняття мають сприяти поглибленому вивченню і обговоренню питань відповідних тем, з’ясуванню незрозумілих питань, що виникають у студентів під час вивчення дисципліни. Особлива увага на практичних заняттях приділяється вирішенню завдань і тестів, що пропонуються кафедрою.

При підготовці до практичних занять слід використовувати такі джерела:

Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. № 55-ХІІ // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1990. – № 31. – Ст. 429.

Загальна декларація прав людини // Права людини. Міжнародні договори України. – Київ, 1992.

Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141 (зміни та допов. там же. – 2005. –

№ 2. – Ст. 44; 2011. – № 10. – Ст. 68; 2014. – № 11. – Ст. 142; 2014. – № 11. – Ст. 143).

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права // Права людини. Міжнародні договори України. – Київ, 1992.

Про затвердження зразків свідоцтв про реєстрацію громадського об'єднання як громадської організації чи громадської спілки та про акредитацію відокремленого підрозділу іноземної неурядової організації: постанова від 26.02.2012 р. № 1193 // Офіц. вісн. України. – 2013. – Ст. 4010.

Про благодійницьку діяльність та благодійницькі організації: Закон України від 26.09.2014 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2013. – № 25. – Ст. 1350.

Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. // Там же. – 2013. – № 1. – Ст. 1 (зміни та допов. там же. – 2013. – № 22. – Ст. 216; 2014. – № 17. – Ст. 593; 2014. – № 20-21. – Ст. 712; 2014. – № 22. – Ст. 801, 811; 2014. – № 36. – Ст. 1186; 2014. – № 50-51. – Ст. 2057).

Про молодіжні та дитячі громадські організації: Закон України від 01.12.1998 р. // Там же. – 1999. – № 1. – Ст. 2 (зміни та допов. там же. – 2006. – № 50. – Ст. 501; 2011. – № 18. – Ст. 125; 2015. – № 2-3. – Ст. 12).

Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. // Там же. – 2001. – № 23. – Ст. 118 (зміни та допов. там само. – 2004. – № 15. – Ст. 218; 2004. – № 27-28. – Ст. 366; 2005. – № 34. – Ст. 437; 2005. – № 38-39. – Ст. 449; 2007. – № 7-8. – Ст. 66).

Про професійних творчих працівників та творчі спілки: Закон України від 07.10.1997 р. // Там же. – 1997. – № 52. – Ст. 312 (зміни та допов. там же. – 2000. – № 21. – Ст. 159; 2001. – № 41. – Ст. 199; 2004. – № 16. – Ст. 238; 2011. – № 24. – Ст. 168; 2011. – № 41. – Ст. 413; 2011. – № 44. – Ст. 459; 2014. – № 5. – Ст. 62).

Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 р. // Там же. – 1997. – № 52. – Ст. 312 (зміни та допов. там же. – 2000. – № 14-16. – Ст. 121;

2001. – № 2-3. – Ст. 10; 2002. – № 11. – Ст. 79; 2002. – № 12-13. – Ст. 92; 2003. – № 10-11. – Ст. 86; 2003. – № 38. – Ст. 318; 2004. – № 17-18 – Ст. 250; 2005. – № 16. – Ст. 259; 2006. – № 14. – Ст. 116; 2007. – № 7-8. – Ст. 66; 2008. – № 42-43. – Ст. 293; 2009. – № 36-37. – Ст. 511; 2013. – № 22. – Ст. 216; 2013. – № 47. – Ст. 659; 2014. – № 5. – Ст. 62; 2015. – № 2-3. – Ст. 12).

Кушніренко О. Г. Права і свободи людини і громадянина / О. Г. Кушніренко, Т. М. Слінько. – Харків: Факт, 2001. – 440 с.

Слінько Т. М. Конституційно-правовий статус об'єднань в Україні / Т. М. Слінько, О. Г. Кушніренко. – Харків: Арсіс, 1998. – 176 с.

Тодыка Ю. Н. Конституція України: проблеми теорії і практики / Ю. Н. Тодыка. – Харків: Факт, 2000. – 608 с.

Т е м а 1. ПОНЯТТЯ ОБ'ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН, ЇХ МІСЦЕ ТА РОЛЬ У ПОЛІТИЧНІЙ СИСТЕМІ СУСПІЛЬСТВА

П л а н

1. Право громадян на об'єднання – невід'ємне право людини і громадянина.
2. Об'єднання громадян у політичній системі українського суспільства.
3. Загальна характеристика законодавства про об'єднання громадян.
4. Конституційно-правові обмеження щодо створення об'єднань громадян.
5. Види об'єднань громадян.
6. Право об'єднань громадян на участь у формуванні органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

З а в д а н н я

1. Під час прийняття І. на роботу слюсарем до автопідприємства йому було запропоновано вказати, чи є він членом якої-небудь партії. І. відповів, що членство в партії є його особистою справою і до питання прийняття на роботу не має жодного стосунку. Інспектор відділу кадрів погодився з ним, одночасно зауваживши, що його просять лише повідомити про членство. Крім того, інспектор нагадав, що на автопідприємстві є партійний комітет, і усі члени партії там зареєстровані, тому прохання вказати свою партійну належність він жодною мірою не вважає дискримінацією І.

Викладіть свою думку з правомірності цього запитання.

2. Група громадян України вирішила створити місцеву організацію “Українська інтелектуальна еліта”, що виступає за обмеження вступу до вищих навчальних закладів осіб, які проживають у сільській місцевості, вважаючи за необхідне на законодавчому рівні добитися встановлення квоти для них на рівні не більше 30 % з регіону, в якому організація намагалася здійснювати свою діяльність. Однак орган юстиції відмовив у реєстрації такої організації.

Чи правомірна відмова в цьому випадку? Аргументуйте відповідь. Які існують правові підстави для відмови в реєстрації?

3. За участь у студентському страйку студент К. був викликаний до деканату для пояснень. У деканаті до нього звернулися із запитанням, чи є він членом політичної партії “Салют”. Студент відмовився відповідати, мотивуючи тим, що названа партія офіційно зареєстрована, а тому не належить до організацій антиконституційного спрямування. Декан відповів, що його просять відповісти на запитання виключно з метою складання офіційної звітності на підставі єдиних форм, затверджених у даному вузі, і показав студентові форму, в якій дійсно була графа про партійну належність студентів.

Чи є правомірним таке запитання декана? Чи допус-

тима така форма звітності? Чи можлива участь студента в страйку без дозволу деканату?

Відповіді аргументуйте.

Т е м а 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОБ'ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ

П л а н

1. Принципи створення і діяльності об'єднань громадян.
2. Порядок створення об'єднань громадян.
3. Права та обов'язки об'єднань громадян.
4. Форми контролю держави за діяльністю об'єднань громадян.
5. Порядок припинення діяльності об'єднань громадян.
6. Юридична відповідальність за порушення законодавства про об'єднання громадян. Види стягнень.

З а в д а н н я

4. Низка громадських об'єднань із всеукраїнським та місцевим статусом планувала здійснити масові маніфестації в одному із обласних центрів. Органи місцевого самоврядування, зважаючи на надзвичайно складну політичну ситуацію, що склалася в місті, з урахуванням можливих порушень громадського порядку (які і раніше мали місце), не дали дозволу на проведення маніфестації і звернулися до суду із проханням її заборони. Незважаючи на заборону окружного адміністративного суду, маніфестація громадян все-таки відбулася, мали місце порушення громадського порядку, побиття людей, сутички маніфестантів з представниками правоохоронних органів.

Проаналізуйте ситуацію, спираючись на законодавство України. Які правові наслідки можуть бути в даному випадку?

5. Міністерство юстиції України оприлюднило заяву, що найближчим часом воно має намір звернутися до суду із позовною заявою про заборону кількох політичних партій, які систематично, незважаючи на попередження, порушують чинну Конституцію України та Закон України “Про політичні партії в Україні”. Представники вказаних партій у відповідь заявили, що партії чинне законодавство не порушували, а заяви представника Міністерства юстиції України розглядають як спробу тиску на них і, в свою чергу, пообіцяли звернутися до суду, маючи на меті притягнути Міністерство юстиції України до відповідальності.

Проаналізуйте ситуацію, що склалася. Які існують правові підстави для притягнення партій до юридичної відповідальності? Яким чином можуть розвиватися події з огляду на вищевказане і з урахуванням норм законодавства України?

6. Під час реєстрації місцевого (обласного) осередку Української селянсько-демократичної партії виявилися певні труднощі. В реєстрації було відмовлено на тій підставі, що у Києві до моменту реєстрації обласного відділення уже пройшов II Надзвичайний з’їзд УСДП, де було обрано голову партії, тобто партія конституювалася як республіканська і за нею визнані права юридичної особи. Партія ж, на думку обласних службових осіб, не може бути представлена кількома юридичними особами водночас.

Дайте аргументований коментар цієї ситуації.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Конституційне право на свободу об'єднання в системі прав і свобод людини і громадянина.
2. Право громадян України на об'єднання – невід'ємне право людини і громадянина.
3. Законодавство України про об'єднання громадян та його загальна характеристика.
4. Політична багатоманітність, багатопартійність і право на об'єднання.
5. Загальна характеристика міжнародно-правових актів про свободу об'єднань.
6. Види об'єднань громадян та обмеження щодо їх створення і діяльності.
7. Види та стисла характеристика політичних партій в Україні.
8. Порядок створення політичних партій і громадських об'єднань в Україні.
9. Обмеження на створення і діяльність політичних партій та організаційних структур осередків політичних партій.
10. Реєстрація об'єднань громадян.
11. Повноваження політичних партій.
12. Статут об'єднань громадян України і членство в них.
13. Роль політичних партій і громадських об'єднань у формуванні правової держави в Україні.
14. Принципи створення і діяльності об'єднань громадян.
15. Правові засади взаємовідносин держави й об'єднань громадян.
16. Статус, програмні документи і статут політичної партії.
17. Символіка об'єднань громадян, її реєстрація.
18. Підстави і порядок припинення діяльності політичних партій, їх реорганізація та ліквідація.
19. Заходи, які можуть застосовуватися до політичних партій.
20. Анулювання реєстраційного свідоцтва політичної партії.

21. Міжнародна діяльність об'єднань громадян.
22. Види громадських об'єднань.
23. Право громадян на створення професійних спілок. Стисла характеристика Закону України "Про професійні спілки".
24. Утворення, реєстрація і статут громадських об'єднань.
25. Відокремлені підрозділи громадського об'єднання, їх акредитація.
26. Повідомлення про утворення громадського об'єднання.
27. Права громадських об'єднань.
28. Кошти і інше майно політичних партій та громадських об'єднань.
29. Фінансова підтримка і звітність об'єднань громадян.
30. Способи припинення діяльності громадських об'єднань: саморозпуск, примусовий розпуск.
31. Порядок припинення громадського об'єднання та припинення діяльності відокремленого підрозділу іноземної неурядової організації.
32. Відповідальність і санкції, які можуть бути застосовані до громадських об'єднань.
33. Правові засади і форми участі об'єднань громадян у політичному житті України.
34. Право об'єднань громадян на участь у формуванні органів державної влади та органів місцевого самоврядування, представництво в їх складі.
35. Правові засади участі політичних партій у виборах.
36. Засади взаємовідносин партій з депутатами, обраними за їх виборчими списками.
37. Свобода опозиційної діяльності політичних партій.
38. Правова основа діяльності міжнародних організацій, їх філій, відділень, представництв, інших структур громадських об'єднань іноземних держав на території України.
39. Правові засади взаємовідносин політичних партій і громадських організацій в Україні.
40. Правові засади контролю держави за організацією і функціонуванням об'єднань громадян.

41. Діяльність органів, що здійснюють легалізацію об'єднань громадян.

42. Органи, що здійснюють контроль за діяльністю політичних партій.

43. Судовий контроль за діяльністю об'єднань громадян.

44. Зміст та форми державного контролю за діяльністю об'єднань громадян.

45. Юридична відповідальність об'єднань громадян та її особливості.

46. Відповідальність посадових осіб об'єднань громадян та громадян за порушення законодавства про об'єднання громадян.

47. Значення діяльності об'єднань громадян для становлення в Україні громадянського суспільства.

48. Правові позиції Конституційного Суду України з питань утворення та діяльності політичних партій та об'єднань громадян.

Навчальне видання

Електронне видання

ЗАВДАННЯ

ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ОБ’ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ”

(галузь знань 08 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Спеціаліст”,
спеціальність 081 “Право”)

**для студентів V курсу
заочної форми навчання**

У к л а д а ч і : БАРАБАШ Юрій Григорович,
СЛІНЬКО Тетяна Миколаївна,
КУШНІРЕНКО Олександр Георгійович

Відповідальний за випуск *Ю. Г. Барабаш*

Редактор *Л. М. Рибалко*
Комп’ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*

План 2015

Підп. до друку 16.11.2015. Вид. № 135.

Зам. № 135.